

Aika: ti 28.5.2019 klo 9:30–11:00

Paikka: Uudenmaan ELY-keskus, Opastinsilta 12, 00520 Helsinki (kokoustila Opaali)

Läsnä:

Reetta Suni	Uudenmaan ELY-keskus, pj
Brita Dahlqvist-Solin	Uudenmaan ELY-keskus
Hannu Palmén	Uudenmaan ELY-keskus
Larri Liikonen	Uudenmaan ELY-keskus
Aimo Huhdanmäki	Väylävirasto
Leena Iso-Markku	Lohjan kaupunki
Teija Liuska-Eloranta	Lohjan kaupunki
Essi Vento	Lohjan kaupunki (muistio)

Poissa:

Tellervo Saukoniemi	Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo (kommentit liitteenä)
Sari Mäntylä-Asplund	Museovirasto

Aineistot:

Kaavatilanteen esittely
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, alustava (Y7 ja Y8)
Suunnittelun lähtökohdat, alustava (Y7 ja Y8)

1. Viranomaisneuvottelun avaus ja esittäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Läsnäolijat esittäytyivät.

2. Suunnittelutilanteen esittely

Leena Iso-Markku kertoi kaavatyön käynnistymisen taustoista; tavoitteena on edistää ESA-oikoradan toteutumista. Uuden yleissuunnitelman myötä ratalinjaus on tarkentunut ja on päädytty siihen, että tulee tehdä kaavamuuotos.

Teija Liuska-Eloranta esitteli osayleiskaavojen muutosten alustavia rajauksia sekä voimassa olevia kaavoja. Rajauksia laadittaessa ei ole ollut vielä käytettävissä uusimpia meluselvityksiä; rajauksia tarkistetaan meluvaikutusten ja muiden vaikutusten mukaan. Sekä Y7:lla (Nummi-Pusulan eteläosien osayleiskaavan muutos) että Y8:lla (Sammatin pohjoisosien osayleiskaavan

muutos) voimassa olevissa osayleiskaavoissa ratalinjaus on eri kohdassa kuin uusimmissa suunnitelmissa. Y8:n alueella on yli sata loma-asuntoa. Y7:n ja Y5:n (Lohjansolmun asemanseudun ja Lehmijärvi-Pulli maaseutualueiden osayleiskaava) välisellä alueella ei ole osayleiskaavaa. Risteysalueilla on voimassa olevat asemakaavat, pääasiassa työpaikka-aluetta, Tavolan liittymässä myös muutama AO-tontti. Ratavaraus ei osu näihin asemakaava-alueisiin.

Ratalinjauksen alle on jäämässä ainakin kuusi asuntoa Y7:lla, Y8:n linjauksen alla ilmeisesti vain yksi, mutta meluvyöhykkeen sisällä on useampia.

Väylävirasto on jo teettänyt rataa varten selvityksiä (mm. luonto, melu), todettiin ettei ole syytä teettää kaksia päällekkäisiä. Lisäksi on mm. kulttuuriympäristöjen inventointi vuodelta 2003. Radan vaikutusalueen ulkopuolelta ei ole tarkoitus teettää uusia selvityksiä.

Kolme yhtäaikaista prosessia; radan yleissuunnitelma, kaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA). YVA-päätös on tehty 05/2019 ja se käynnistyy käytännössä syksyllä 2019.

3. Viranomaisten kommentit ja keskustelu

Osayleiskaavojen rajaukset ja maakuntakaavan varassa oleva osuus Y8:n koillispuolella

- ELY (Brita Dahlqvist-Solin): Ratalain (110/2007) 10 §:n mukaan rautatien ”rakentamista koskevan yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa rautatiealueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty”. Tämän on katsottu edellyttävän vähintään osayleiskaavaa.
- Väylävirasto (Aimo Huhdanmäki): Väylän kanta on ollut, että maakuntakaavakin riittää, jos asiat ratkaistu riittävästi; esimerkki Aurasta vastikään.
- ELY (Brita Dahlqvist-Solin ja Reetta Suni): Osuus voisi olla syytä sisällyttää mukaan toiminnallisuuden ja maanomistajien tasapuolisen kohtelun vuoksi.
- ELY (Brita Dahlqvist-Solin): Tämän alueen mahdollinen osayleiskaava voitaisiin laatia kokonaisuotteella suhteessa rataan; ei sellaisena kaavana jossa jaettaisiin rakennusoikeuksia. Esimerkiksi luontoarvot saataisiin Väylän selvityksestä.
- Kaupungin puheenvuoro: Alueella ei kaupungin näkökulmasta ole rakentamispainetta ja se on syrjässä yhdyskuntarakenteessa.

Kaavoitukseen ei ole ryhdytty myöskään sen takia, että halutaan kohdistaa resurssit radan toteutumisen kannalta välttämättömiin hankkeisiin. ELY:n kommenttien pohjalta kaupunki selvittää ja harkitsee vielä kaavan aluerajausta ja esitystapaa.

Melu ja tärinä

- ELY (Larri Liikonen): Tärinä tuskin tulee olemaan ongelma, koska uusi rata suunnitellaan niin, ettei siitä tule merkittävää haittaa. Melualueissa loma-asutuksen ohjearvot päivällä 45 dBA, yöllä 40 dBA, mitoitetaan sen mukaan kumpi on heikompi. Radan ja moottoritien väliin jäävät alueet ovat ongelmallisia. Hajanaista asutusta, tulee kallista melutorjuntaa jos yksittäisiä taloja ryhdytään suojaamaan.
- Väylävirasto (Aimo Huhdanmäki): Väylän politiikka on pyrkiä hoitamaan asia kaupoilla, koska melusuojaus tulee tyyppillisesti lunastamista kalliimmaksi.

Osayleiskaava-alueiden tiet

- ELY (Reetta Suni): Mikä on radan yleissuunnitelman tarkkuustaso, tutkitaanko yksityistiet? (Aimo Huhdanmäki selvittää ja palaa asiaan.)
- Lohjan kaupunki (Leena Iso-Markku ja Teija Liuska-Eloranta): Kaavassa olisi tarkoituksenmukaista osoittaa vain yleiset maantiet ja maankäytön kannalta merkittävät tieyhteydet.

Maakuntakaavan mukaiset viheryhteystarpeet

- ELY (Reetta Suni): Miten maakuntakaavan viheryhteystarpeet ovat huomioitu radan yleissuunnitelmassa? (Aimo Huhdanmäki selvittää ja palaa asiaan.)
- ELY (Brita Dahlqvist-Solin): Ilpo Huolman (ELY) on kantanut huolta siitä, jos tulee kaksi estevaikutusta (moottoritie ja rata), varsinkin lähellä toisiaan. Ne ovat vaikeita kohtia, joiden haitallisten vaikutusten minimointiin tulee erityisesti panostaa.
- Uusimaa-kaava 2050 –ehdotuksessa ekologinen yhteys ja virkistysyhteys näyttävät sisältyvän samaan viheryhteystarve-nuoleen. Näiden osayleiskaavojen kohdalla ekologisten yhteyksien turvaamista voidaan pitää virkistysyhteyksiä olennaisempana asiana. Tämä on hyvä tarkistaa vielä Uudenmaan liitosta.
- ELY (Brita Dahlqvist-Solin): Pelkkä M-aluemerkintä (kuten alueella voimassaolevissa osayleiskaavoissa) ei riitä turvaamaan ekologista yhteyttä, koska puiden kaatoon ei voi enää edellyttää maisematyölupaa yleiskaavan M-alueilla. Olennaista on ratkaisun turvaaminen osayleiskaavassa;

esimerkiksi ekologisen yhteyden merkinnällä, käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi tunneleita tai vihersiltoja.

Rakennuspaikat

- Teija Liuska-Eloranta: Ratalinjauksen alle on jäämässä vain muutama rakennuspaikka, mutta melualueelle useampi. Ajatuksena on ollut tarkistaa löytyisikö samalta maanomistajalta maata toisaalta.
- ELY (Brita Dahlqvist-Solin): Tulee tehdä kokonaistarkastelu; voihan hoitua meluntorjuntatoimenpiteilläkin, jolloin rakennuspaikkaa ei välttämättä kannattaisikaan siirtää (ainakaan yhdyskuntarakenteen kannalta epäolennaiseen paikkaan).
- Leena Iso-Markku: Miten Väylä suhtautuu mahdollisiin rakennuspaikkojen siirtämisiin, jos osayleiskaavassa on osoitettu uuden linjauksen mukaiselle rata- ja melualueille jokin toistaiseksi rakentumaton rakennuspaikka?
 - o Aimo Huhdanmäki: Kompensoitaisiinko uudella rakennuspaikalla? Selvitän ja palaan asiaan.
- Olisi maanomistajan kannalta ikävää jättää kaavaan rakennuspaikkoja, joille ei kuitenkaan saa lupaa ympäristösyistä. Nyt laadittavista osayleiskaavan muutoksista ei ainakaan tässä vaiheessa ole tarkoitus tehdä sellaisia, joita voitaisiin käyttää suoraan luvan myöntämisen perusteena.
- Väylävirasto (Aimo Huhdanmäki): Maanomistajien tasapuolinen kohtelu, entä jos jollain on omistusta ainoastaan melualueella? Väylällä ei ole velvollisuutta hoitaa melusuojausta rakentumattomille rakennuspaikoille.

Solmukohtien työpaikka-alueet

- Ratalinjaus menee kaukana näistä.
- ELY (Brita Dahlqvist-Solin): Jollei radan vaikutusalue ulotu tänne asti, voisi olla syytä jättää nämä alueet osayleiskaavarajausten ulkopuolelle.
- Väylävirasto (Aimo Huhdanmäki): Myös toinen TP-alue (Nummi E18-solmukohtien visiossa) on mielenkiintoinen kohta, onko sillä enää mitään olemassaolon edellytyksiä? Voidaanko sinne järjestää kulkua? Saadaanko siihen kunnollisia liittymiä?
 - o Lohjan kaupunki (Leena Iso-Markku): Tulee selvittää.

Kaavamerkinnot

- Leena Iso-Markku: Onko Väylällä suositusta radan merkintätavasta (maastokäytävä vai viivamerkintä)? Aiemmin kunnat sopivat keskenään yhtenäisestä merkintätavasta.

- o Aimo Huhdanmäki: Keskustelee onko Väylällä yhteistä kantaa / ohjetta, palaa. Henkilökohtainen näkemys, että voisi olla kumpi vain.
- o Päädyttiin siihen, että merkintätapa voi vaihtua kunnanrajallakin, ei tarvitse olla yhtenäinen kaikkien kuntien kesken.
- Tunnelit ja sillat tulee osoittaa kaavassa, perusteina mm. ekologiset yhteydet ja maisemalliset merkitykset.

Muut asiat

- ELY (Brita Dahlqvist-Solin): OAS (alustava) ei ollut kovin informatiivinen osallisille, on hyvä avata mm. vaikutuksia ja mitä selvitetään.
- Mikä on nykyään Väylän aikataulu? Aimo Huhdanmäki: Ei uutta tietoa.
 - o ELY (Reetta Suni): Tämänhetkisen tiedon mukaan YVA ei vaikuta yleissuunnittelun aikatauluun, prosessit viedään rinnakkain.

4. Jatkoimenpiteet

- Sovittiin, että kaavoituksessa voidaan hyödyntää Väylän teettämiä selvityksiä. Kaupungin puolelta esitettiin pyyntö, että Väylävirastosta voitaisiin nimetä yhteyshenkilö, jolta voitaisiin esimerkiksi pyytää Väylän teettämiä selvityksiä tai tilannepäivitystä. Aimo Huhdanmäki lupasi voivansa ainakin nyt toistaiseksi olla tämä yhteyshenkilö.
- Yhteistyö osallistamisessa: Esimerkiksi lunastuskysymykset kiinnostavat kuntalaisia, sovittiin alustavasti, että kaavailtaan tai muihin asukastilaisuuksiin voisi osallistua Väylältä joku lunastukset/toimitukset hallitseva henkilö.
- Työneuvottelu torstaina 13.6.

5. Kokouksen päättäminen

Reetta Suni päätti kokouksen 11:00.

LIITTEET

1: Tellervo Saukoniemen (Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo) sähköpostitse toimittamat kommentit

Aihe: RE: Sammatin pohjoisosien OYK ja Nummi-Pusulän eteläosien OYK viranomaisneuvottelu

Päivämäärä: keskiviikko 29. toukokuuta 2019 17:15:42

Hei,

Tässä eiliseen 28.5. kokoukseen tarkoitettut maakuntamuseon kommentit jälkikäteen. Kommentoin hankkeita rakennettun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta.

Kummallakin hankealueella Y7 ja Y8 on voimassa yleiskaava, joissa rakennuskannan ja maiseman arvot on huomioitu jo varsin hyvin. Voimassa olevien yleiskaavojen rakennuskantaa ja maisemaa koskevien suojelumerkintöjen ja määräysten tulee välittyä myös laadittavaan yleiskaavaan. Tarvittaessa tietoja ja selvityksiä tulee täydentää ja päivittää muuttuvan /muuttuneen tilanteen mukaan. Olemassa olevat inventoinnit ovat runsaan kymmenen vuoden takaa, mutta ainakin pääosin edelleen päteviä, koska haja-alueilla ja maisemissa muutoksetkaan eivät usein ole kovin nopeita.

Lisäksi alueelta on käytettävissä ESA-radan linjausvaihtoehtoa valittaessa vuonna 2010 laadittu ”Rakennus- ja maisemahistoriallinen selvitys”, jossa ratalinjauksen lähialueet on tarkistettu myös maastossa ja radan maisemavaikutuksia on arvioitu.

Olevia yleiskaavoja tuoreempi on myös Uudenmaan liiton julkaisu arvokkaista teistä, josta saattaa nousta jotain huomioitavaa esimerkiksi olevien tielinjojen osalta. Rakennettun kulttuuriympäristön osalta selvitysten lähtötilanne on siis hyvä.

ESA-rata tulee aiheuttamaan maisemaan ison muutoksen, ja paikoin ratalinjalle /sen vaikutusalueelle jää myös jo arvokkaiksi todettuja rakennuksia tai rakennusryhmiä ja maisematiloja. Niiden osalta tarvittavia toimenpiteitä käsitellään myös radan yleissuunnitelmaa laadittaessa. Maakuntamuseolla ei ole tässä vaiheessa muuta kommentoitavaa, ellei kokouksessa noussut esiin jotain erityistä, johon minulta toivottaisiin kommenttia?

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta tulee kuulla Museovirastoa.

Ystävällisin terveisin,

tellervo

Tellervo Saukoniemi

rakennustutkija / byggnadsforskare

Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo /Västra Nylands Landskapsmuseum